

Fatmir Alispahić

Američki antiamerikanizam i deamerikanizacija Amerike

RAT ZA TERORIZAM

Rezime

Teroristički napadi na SAD 11. septembra 2001. nisu trebali biti povod da se Svijet nađe u najdubljoj neizvjesnosti od svog postanja. Žrtva je stekla pravo da se brani, ali ne i da se izobličići u osvjetnika, pa i u zločinca. Teroristički spektakl nad SAD-om podrazumijevao je antiteroristički, a ne militaristički i islamofobijski odgovor. Nikada u povijesti čovječanstva nije postojala oružana sila u razmjerama u kojima su to danas SAD. Nikada ni jedna država nije mogla izvršiti vojno-političku invaziju na ma koji dio Svijeta, a da ne računa na ma kakvu odgovornost. Otuda se pokretanje takve sile, pod zastavom islamofobičnog militarizma, treba smatrati opasnošću za svjetski mir i za održivost svjetskog poretka.

I

Američka administracija nizom je postupaka izvršila čitljivu zloupotrebu tragedije od 11. septembra u, zasad, hipotetične ciljeve. Jedno je voditi rat protiv terorizma, koji je jalov bez pacifističke namjere i volje za dijalogom, a drugo je pokretati nepotrebne ratove i podsticati terorističke odgovore na terorističke postupke.

Teško je oteti se utisku da se američki predsjednik Džordž Buš Jr. i njegovi saradnici strastveno angažiraju u mogućnosti da proizvode nove ratove. Jednako je i Adolf Hitler uživao prvo u izmišljanju, a potom u proizvodnji njemačkih neprijatelja. U analogijama mašte neodoljivo se nameće poređenje sa paljevinom njemačkog Rajhstaga, koju su izvršili nacisti kako bi optužili Jevreje.

Ispostavlja se previše sumnjivih znakova *u* i *oko* terorističkih napada na Svjetski trgovinski centar i Pentagon da bismo tek tako prihvatili američku militarističku verziju istine. (Zašto među žrtvama nema Jevreja? Otkud onoliki broj javnih i privatnih kamera da zabilježi udare? Gdje je nestao *višak* otetih aviona? Zar su američki obavještajci baš toliko slabi da ne mogu osujetiti terorističku akciju spektakularnih razmjera? Zašto je Vladi SAD-a, ako se ne plaši istine, bilo potrebno osnivanje tajnog ureda za oblikovanje informacija i kontrolu medija?, itd.) Pa čak i ako to jeste zločin terorističke Al-Kaide, zašto nikad nisu izneseni konkretni dokazi? Nije se smjelo dogoditi da neka pitanja dosad ostanu bez odgovora. Isuviše je vrijednosti pogođeno ovim događanjima da bi se mogla tolerirati užasna količina neozbiljnosti, nezrelosti, neprincipijelnosti, lažljivosti, siledžijstva, kakva izvire iz postupaka američke administracije.

Logička praznina otvara sumnje da je administraciji Buša Juniora trebao 11. septembar za deamerikanizaciju Amerike i okupaciju svjetskog poretka. Dakako, taj zločin, i takav američki odgovor, trebao je i ekstremnim tumačima islama, koji u sukobu sa Zapadom vide mogućnost kohezioniranja islamskog svijeta. Snage kojima je trebala kohezija američkog i islamskog svijeta su u 11. septembru, na prin-

cipu lančane reakcije, našle podjednako uporište za svoje političke ambicije.

Ipak, tu lančanost događaja odredile su SAD, jer su kao žrtva dobile pravo na odgovor. Priroda tog odgovora odredila je slijed događanja. Na dimenzijama i ciljevima američkog odgovora uočavaju se razlike između potrebnog i suvišnog. Ono suvišno, koje se tumači kao *potrebno*, ima za cilj da proizvede nove američke *neprijatelje*, po istom principu po kome je 11. septembar trebao proizvesti kršćanske neprijatelje islamskog svijeta.

Nema ničeg spornog u pravu SAD-a da u interesu samozaštite pokrenu rat protiv terorizma. Ne treba imati mnogo pameti da se razumiju svrsishodni okviri tog rata, kao i sve drugo što izlazi iz tih okvira. Rat protiv terorizma višeznačniji je od američkih vojno-političkih ciljeva, kao što su američki vojni ciljevi mnogo širi od potrebe koju iziskuje rat protiv terorizma. Čini se da SAD nisu imale namjeru zdravom i časnom logikom promišljati imperativ uspješnog rata protiv terorizma. Jer bi to nužno značilo razna suočenja sa svojim greškama, od vanjske politike, pa do unutarnje sigurnosti. Sukladno tom suočenju, pojavila bi se i potreba drastičnog preoblikovanja američke vanjske politike.

II

Nije prošlo ni desetak minuta nakon terorističkog udara na Svjetski trgovinski centar, a počele su zjapiti provalije između stvarnosti i tumačenja tragedije. Prvi lom *američkog sna* dogodio se koju minutu nakon drugog udara, kada smo od CNN-a saznali da je *ovo zločin islamskih terorista*. U tom trenutku nije se znalo da su ljudi sa muslimanskim imenima počinili zločin. U najmanju ruku bile su indikativne te optužnice bez dokaza kojima se islam trpa u kontekst terorizma. Tim prije što se danima nakon tragedije nije mogao “izmusti” nikakav dokaz za optužbe na kojima je insistirala povrijeđena američka javnost.

Američko društvo, ta paradigma jedinstva u razlikama, slomilo se tamo gdje se mislilo da je najčvršće. Amerika tumara u porazu, poniženju i traumi, a da nema snage suočiti se sa sopstvenim slabostima. Najlakše je “ošinuti” po slabima, ali to ne liječi bolest. Američko društvo porazilo je sebe samim tim što milioni nevinih ljudi, zbog boje kože, ili svoje vjere, ne smiju slobodno hodati američkim ulicama. Svaka američka zastava koja se nakon 11. septembra našla u automobilima, na kapama, na majicama, itd. ljudi sa muslimanskim porijeklom – vihorila se u znak američkog poraza. Slobodna Amerika poražena je samim tim što su prestrašeni američki muslimani morali svoju lojalnost dokazivati formalističkim dodvoravanjem uličnim djeliocima pravde.

Tako su se osjećali jevreji nakon *kristalne noći* u Hitlerovoj Njemačkoj. Hitlerovi Nijemci odbijali su da se u tramvajima voze sa jevrejima i psima, a bijeli Amerikanci odbijali su da uđu u avion sa muslimanima. *Jer svaki je jevrej pas, a svaki musliman Bin Laden.* Nikad ništa na planeti nije crklo takvom brzinom kao *američki san*. Pitanje je da li je uopće i postojao.

Šta je generiralo kolaps američkog društva? Nesputano siledžijstvo u svjetskim razmjerama stvaralo je od Amerike demokratskog i humanističkog debila. Za ratne zločine u Japanu, Njemačkoj, Kambodži ili Vijetnamu nikada nije odgovarao nijedan Amerikanac. Iako se to američko zlo ni po čemu ne razlikuje od hitlerovskog.

Jedino Amerika odbija podržati osnivanje stalnog Međunarodnog suda za ratne zločine! Jedino Amerika odbija da sudjeluje na Međunarodnoj konferenciji o rasizmu! Pa zar tako skandalozne deklaracije siledžijstva priliče državi koja se ponaša kao *svjetski djelilac pravde*?!! Ako se *pravda* dijeli iz pozicije zaštite rasizma, cionizma i zločina, onda to nije pravda, već nametanje volje jačeg, silom i terorom. Kad Amerikanac ubija, to čini *sami Bog*, a kada ubijaju ubijeni da bi se zaštitili od *zemaljskog boga*, to čine *zločinci i teroristi*. Dokle god Amerika ne shvati da nema razlike između ubistva jednog ili

drugog čovjeka, dotle će njena *svjetska ruka pravde* biti na klimavim nogama.

Šta uopće znači američki ratni poklič: *Ili ste s nama, ili ste protiv nas!* Nalikuje komunističkim parolama. Ako smo s vama, onda smo protiv opravdanih zahtjeva većine svjetskih zemalja koje su se na Konferenciji o rasizmu složile da je cionizam isto što i nacizam; za razliku od čitavog Svijeta, SAD smatra da izraelski zločini nad Palestincima nisu zločini. Kako da budemo s vama ako se američki zločini u Vijetnamu, Kambodži ili drugdje ne mogu procesuirati kao ratni zločini, samim tim što *Amerikanac ne može biti zločinac?! A kako, opet, da budemo protiv vas kad između izraelskih zločina nad Palestincima i terorističkog napada na Njujork i Vašington – nema nikakve razlike?! S jedne strane su ubice, a s druge nevine žrtve!* Jako je zamršeno suosjećati u bolu zemlje koja istovjetnu bol nanosi drugima. Problem nastaje kad se od ostatka preplašenog i ucijenjenog Svijeta traži da jedne ubice slavi kao heroje ili abolira kao bezgrešnike, a da druge ubice proganja kao teroriste. Pravda nema dva lica! Za ogroman broj muslimanskog svijeta terorista Bin Laden ima lice pravednika. Živ ili mrtav, svejedno je, on ima snagu islamskog Če Gevare. Tako je htjela Amerika, jer je njena *pravda* jednima bila majka, a drugima maćeha. Bin Laden je i stvarnosno i simboličko američko postignuće; on je nastao iz očaja koji proizvodi američka politika prema, uglavnom muslimanskom, „kusuru“ Svijeta.

Amerika nikako ne razumije da je 11. septembra kapitulirala politika dvostrukih aršina. Kroz staljinističku cenzuru *slobodnog* američkog novinarstva nije se uspjelo probiti pitanje svih pitanja: čime je ovo Amerika *zaslužila*? Nisu to valjda nekakvi Arapi iz ćeifa žrtvovali vlastiti život da Svijetu pošalju poruku. Ili možda jesu, jer je Amerika odgajana na robovlasničkoj kulturi – da je svaki život pseći, samo je američki ljudski. Fraze tipa – *oni mrze Ameriku* – više ni u slikovnicama ne bi prošle. Ali, nova američka stvarnost se, kao nikad dosad, zasniva na totalitarizmu, obmanjivanju, blasfemičnoj patetici i siledžijstvu.

Ni ovaj očiti dokaz da raketni štitovi nisu nikakva garancija sigurnosti, nije ponukao Ameriku da razumije da je sila nemoćna da razriješi sve konflikte, niti da zaštiti građane. Pravdoljubivost je moćna, ali to podrazumijeva biblijsko uvažavanje prava svakog ljudskog bića. Uobražena Amerika nema snage da se spusti na nivo običnih ljudskih sudbina. Do koje mjere je od nadmoći i medijskog kiča obolio američki um, svjedoči ona sramna propagandna sapunica nad vlastitim žrtvama. Koji dan poslije, ljudi su još uvijek umirali pod ruševinama, a američki je Predsjednik na zgarištu izvodio šou-program sa vatrogascima; oni su nešto skandirali, a on se nešto “kleberio”, od razonode što ima šansu da bude *vojskovođa*. Na njegovom licu nije bilo ni trunke bola, sućuti, shvaćanja, on je bio radostan – jer je konačno zapucalo. Hajde što je on abortus civilizacije, ali otkud da najjače svjetske tv-mreže od te sramote prave tv-spotove?! Američka tragedija pretvorena je u jeftinu sapunicu od čijeg prostakluka izrastaju sve druge teško popravljive gluposti i promašaji.

Bilo bi logično da američko društvo otvori nekoliko slobodnih rasprava: o ulozi američke politike u Svijetu i mogućnosti prevazilaženja konflikata dijalogom i jednakom uvažavanju prava svih ljudi; o odgovornosti američke politike za stvaranje stanja očaja među ljudima i grupama koje se odlučuju na terorizam; o krhkosti odbrambenog sistema koji se zbog terorističke nadmoći mora osloniti na diplomatsko umijeće dijaloga; o odgovornosti američkih tajnih i sigurnosnih službi za teroristički dribling 11. septembra; o mogućem sudjelovanju američkih građana u pomaganju teroristima, jer je teško vjerovati da se ovako složena operacija mogla izvesti bez jataka; o nespremnosti američkog društva, predvođenog političarima i medijima, da u dramatičnim situacijama rasuđuje zdravom pameću, tako što bi razlučilo terorizam od islama, a muslimane od terorista; o pokretanju odgovornosti za sve koji su putem medija podsticali revanšizam nad neležnim američkim muslimanima, itd.

SAD su svoje ratne korake odjenule u nevinost žrtava od 11. septembra, nastojeći da sve što čine prikažu kao jedini ispravan i pravedan put. Na njihovu žalost, u Svijetu ima još dovoljno i pameti i hrabrosti da se uoče nelogičnosti između zla koje je počinjeno SAD-u i zla koje u ime počinjenog zla čine SAD. Šuma pitanja i odgovora o svjetskom poretku nakon 11. septembra nužno nas vraća na moguće zametke svega što nam se događa.

III

Sa smrću komunizma američka patriotska higijena našla se pred bankrotom. Moralo se ugledati ili izmisliti nešto što bi moglo biti dovoljno uvjerljivo i glomazno da naciju drži u pripravnosti. Pustinjska oluja protiv iračkog diktatora Sadama Huseina bila je nagovještaj iznalaska novog, globalnog neprijatelja SAD-u – islamskog svijeta. Jedan predsjednički mandat Džordža Buša nije bio dovoljan da se u ubjedljivoj mjeri kristalizira nova američka opasnost. Čekalo se osam godina...

Osmogodišnja tolerantna vladavina Bila Klintonona odgodila je kreiranje globalnog neprijatelja Amerike. Bio je to period šanse da se Amerika izdigne iz kisindžerističkog zločinačkog naslijeđa. Klintonova Amerika je vojno izlazila iz svojih okvira tek u pravdoljubivom i pacifističkom interesu sankcioniranja zločinačkih režima (kakav je onaj u Srbiji), a to je činila bez ikakvih ideoloških ili vjerskih predrasuda. Dakako, to nije bilo ni izbliza onoliko koliko je potrebno za izgradnju stabilnog svjetskog poretka, ali je ipak značilo bitan pomak u odnosu na predklintonovsku Ameriku.

Postojala je šansa da ideja globalizacije bude primjenjivana i u pogledu standardizacije ljudskih i demokratskih prava, bez obzira o kojem se dijelu Svijeta radilo. Humanizam se stidljivo pojavljivao kao ideologija sutrašnjice. Hitri dolazak Klintonona u Tursku nakon katastrofalnog zemljotresa, ili dolazak Medlin Olbrajt, državnog sekretara SAD-a, u izbjegličke logore kosovskih Albanaca - ipak

imaju više značenja kao promocija globalnog humanizma, nego kao (ne)uobičajeni diplomatski gestikular.

Ovi znakovi humanističke transparentije dakako ne aboliraju ideju globalizacije od svih nemilosrdnosti koje sobom nosi, ali barem svjedoče da je postojala namjera da se ta ideja zaodjene, ili koliko je to moguće prilagodi, humanističkim imperativima. Koliko je ideja globalizacije srodna američkom imperijalizmu, toliko je razvijanje globalne humanizacije, ili humanističke globalizacije, suprotno tradicionalnim američkim interesima. Globalni humanizam je suprotstavljen republikanskoj Americi, koja sebe doživljava u robovlasničkom arhetipu, po kome treba zadržati stanje više i manje vrijednih ljudi.

Ideja globalnog humanizma dala bi za pravo apetitima podjarmljenih nacija i grupacija, koje bi globalizaciju mogli uslovljavati standardizacijom ljudskih, radničkih, socijalnih i drugih prava. Postojala je opasnost od uvođenja pravila u kapitalističkom društvu, a time bi *divlji kapitalizam*, kao osnovni uzročnik ljudskih patnji, bio zaularen u pravilima svjetskog poretka. Globalizacija tada ne bi bila drugo, našminkano ime za imperijalizam, već istinska mogućnost da Svijet postane mjesto pravednog življenja za sve ljude, bez obzira na njihovo porijeklo.

Amerika je za osam godina Klintonove vladavine ostvarila najznačajniji ekonomski napredak u svojoj historiji; iako su bogati postali još bogatiji, to nije bilo dovoljno da se demontira kapitalistički strah od otvaranja globalnog prostora za traženje socijalnih i humanističkih prava.

Tada se dogodila historijska greška! Amerika je poklekla svom kompleksu *države bez historije*. Između mogućnosti da u predsjedničkom kandidatu Alu Goru prepozna nastavak plodonosne Klintonove politike i mogućnosti da ima svoju *plavu krv, aristokraciju, prestolonasljednika, kraljevski kontinuitet* u liku sina bivšeg američkog Predsjednika – Amerika je metafizičkom većinom odabrala ovo drugo. U tom času, posve neočekivano, povijest se zaustavlja, povijest se vraća, i ponovo

ispisuje već videne stranice ljudske gluposti. No, ovaj put mnogo drastičnije i opasnije, jer je fizička moć destrukcije postala višestruko moćnija od one napoleonovske ili hitlerovske, ali i od mogućnosti da joj se slobodan um suprotstavi.

IV

Čovječanstvo nikako da na svojim krvavim iskustvima usvoji temeljne uvide u prirodne zakonitosti - da se zlo uspješnije liječi ako mu se ranije suprotstavi, bilo da je riječ o pokvarenom zubu, Adolfu Hitleru ili njegovoj američkoj reinkarnaciji. Pravo je čudo kako niko od onih što se bave proučavanjem fizionomije ubica, nije analizirao manijakalni i histerični lik Buša Juniora, koga bi se svako normalan plašio i kao autostopera, a kamoli kao *sultana* najjače svjetske sile.

Uoči Drugog svjetskog rata niko nije ni izučavao ni uočavao očigledne psihopatološke geste Adolfa Hitlera, a lideri Britanije, Francuske i SSSR-a, trudili su se da mu idu niz dlaku. Što zbog neutihle krstaške djedovine, a što zbog kukavičluka, Evropa do te mjere gladi ludilo američkog firera, da je on za samo mjesec-dva uspio uništiti američki demokratski sistem. Danas je Amerika zemlja okupirana fašizmom, represijom, kontrolom mišljenja i strahom "da te može progutati mrak".

Umjesto demokratskog dijaloga o uzrocima i posljedicama, Amerika je kapitulirala pred ambicijom primitivnog teksaškog kauboja da pokrene NOVI AMERIČKI RAT. Jer historija ni Kartera, ni Regana neće pamtili kao Ruzvelta ili Trumana, i to je jedna strana bolesne ambicije Buša Juniora da pokrene *velik i dugotrajan rat*. Druga strana tog radovanja mogućnosti da Amerika ratuje, racionalne je prirode: nakon Klintona, Amerika propada u ekonomskom i svakom drugom smislu; porasla je nezaposlenost, propali su mirovni pregovori na Bliskom istoku, Amerika gubi kredibilitet svjetskog lidera; jedina šansa Buša Juniora da sa svoje administracije skine odgovornost za američku nizbrdicu jeste da Ameriku gurne u rat. Nove, nepotrebne,

pogibije Amerikanaca dodatno će paralizirati američku demokratiju, što će Bušu Junioru omogućiti da se veseli u patriotskom zanosu.

Amerika se već nasukala na glupost! Kao onomad prema Hitleru, tako se, sa sljepačkom snishodljivošću, evropski lideri klanjaju Bušu Junioru, dolazeći mu pred noge, kao dresirani psi. Ni Evropa nema pameti i snage da razumije providnu Bušovu ambiciju da pokrene *treći svjetski rat*. Ne želi se razumjeti da ovo nije rat koji se može dobiti ratom! Ovo je rat koji se može dobiti mirom i pameću! U *novom američkom ratu* će izginuti na hiljade ljudi, a da se ništa u svjetskoj bezbjednosti neće popraviti. Taj rat je u startu izgubljen, jer se vodi protiv nevidljivog neprijatelja. Da je pameti, terorizam bi se mogao zaustaviti radikalnom kutivizacijom američke politike prema sebi i prema drugima, kroz sadržajnu, a ne formalnu rehabilitaciju principa jednakopravnosti i slobode.

Proći će dugo dok Amerika shvati da je borba za ostavku Buša Juniora (bila) najveći stupanj američkog patriotizma. Jer je ovaj kauboj zloupotrijebio američku tragediju kako bi ugrozio nove živote i svjetski mir. Savršena demokratska i intelektualna zajednica, ona čiji um nije inficiran američkom osvetom, odmah bi otvorila kampanju za ostavku ionako nelegitimno izabranog američkog Predsjednika. Mi nismo savršeni i zato su moguće ovakve manipulacije životnim interesima stanovnika planete Zemlje.

V

- *On ima tijelo dinosaurusa, a mozak vrapca* - rekao je iranski Predsjednik za Buša Juniora. Slikovito. Ova se figura može uspješno primijeniti i na današnje čovječanstvo. Svijet je po snazi i dometima te snage nadmašio svoje humanističke i demokratske potencijale. Logično. Napredak civilizacije se događao u inovatorskim umovima nezamjetne grupe ljudskih bića, čija je svijest o tehnološkom barutu ostala odvojena od totalne većine onih koji se tom snagom koriste.

Duhovni svijet onoga ko je izumio barut nema veze sa svijetom divljine onih koji će taj izum upotrebljavati.

Da su pojave poput Buša Juniora kroz povijest kreirale moć SAD-a, ta bi moć danas nalikovala na saharu: pijesak, kaktus i pokoja buba. Moć SAD-a je stvarana u vrhunskim umovima ekonomskih, vojnih i političkih stratega. Toliko umnožavanje moći, bez sigurnih mehanizama kontrole, moralo je nekada stići do kritične tačke. Moć je premašila mogućnosti njene samokontrole.

U toj tački, kongresni, senatski i drugi autoriteti SAD-a prelaze pod diktaturu njenog Predsjednika. Da bi se to izvelo, potreban je pogodan događaj za mobilizaciju nacije, sofisticirana medijska i propagandna reakcija, po kojoj će svako opiranje totalitarnoj namjeri biti tumačeno kao *potkopavanje nacionalne sigurnosti*.

Dramaturški obrazac okupacije demokratskih institucija nije američki izum 21. stoljeća. Događalo se to u svim diktatorskim režimima, koji su opstajali na izmišljenom, a rjeđe stvarnom neprijatelju nacije. Od Hitlera i Staljina, preko Franka, Kastro, Čaušeskog i Miloševića, pa do Buša Juniora, susrećemo se sa jednim istim obrascem mobilizacije nacije na razvijanju fobije od neprijatelja.

SAD su godinama uspješno odgajale patriotizam na *komunističkoj opasnosti*. Mada je i danas teško razumjeti kako bi to komunizam mogao ugroziti bezbjednost SAD-a; nisu valjda komunisti trebali sletjeti s Marsa i okupirati Vašington? Za potrebe američkog antikomunističkog nacionalnog zdravlja pokretani su brojni ratovi, u kojima su stradali milioni ljudi, ali i stotine hiljada Amerikanaca.

Samožrtvovanje, čiji arhetip izvire i iz antičkih i drugih mitova, u totalitarnim režimima ima konkretan cilj: priložena žrtva obavezuje da se nastavi njezinim ovozemaljskim, slobodarskim, ambicijama. Žrtva je zavjet, ona traži osvetu, ona traži dokaz da nije bila uzaludna. Pogibija prvog američkog vojnika u Vijetnamu, ili danas u Afganistanu, bila je rentabilna sa aspekta mobilizacijske doktrine; ta pogibija manje zastrašuje, a više obavezuje.

To je logika svih osvajačkih ratova u kojima je najteže okupatorskom vojniku objasniti ciljeve njegovog krajnjeg životnog rizika; kad bude povrijeđen smrću svog saborca, on će imati i motiv i cilj – pronaći *neprijatelja* kojeg dotad nije osjetio. Jedina operacija koja je uslov za pokretanje kolopleta zla jeste žrtvovanje svoga čovjeka, na bilo koji način. Otvaranje nacionalne i patriotske emocije žudi za osvetom.

Historija je bremenita primjerima tajnog ubijanja svojih ljudi, u cilju izmišljenog optuživanja traženog neprijatelja. Mnogi su ratovi tako počinjali. Sa obrtanjem jednog kruga smrti, taj mehanizam počinje sam da radi. Tada je lahko kormilariti brodom na kome se, pored pijanih gusara, uvijek nalaze i slijepi putnici, odnosno, oni koji razumiju šta se događa.

U situaciji opće opasnosti rijetko se koji pojedinac usuđuje promišljati stvarnost, a kamoli suprotstaviti svoju građansku nezaštićenost armiji podobnika čija je orvelovska svijest oblikovana prema potrebama države okupirane iznutra. Zbog toga se većina diktatorskih režima okončavala tek smrću diktatora, ili intervencijom sa strane.

Okupirano društvo po pravilu je nemoćno da se izdigne iz obmane i straha, jer se eventualni otpor bazira na individualnim htijenjima običnih pojedinaca. Historija totalitarnih režima krcata je montiranim procesima izdajnicima države i nacije; ljudi su osuđivani i na višedecenijske robije zato što su *službenici u kožnim mantilima* osjetili, ili izmislili, da ovi misle svojom glavom.

To se kao tematsko-motivski žanr već može pratiti i kroz historiju književnosti. Od Jozefa K. iz Kafkinog *Procesa*, preko djela Džordža Orvela, pa do Danila Kiša, Milana Kundere, Abdulaha Sidrana i dr. tumačena je bespomoćnost ljudskog uma u odnosu na totalitarni, represivni aparat.

Pojedinac je uvijek na gubitku. Stoga se može razumjeti šutnja koja danas vlada u javnosti SAD-a, gdje se niko, pa makar i oni koji vide otvorena pitanja, ne usuđuje progovoriti svojim glasom.

Iako znamo da su u ogromnoj manjini, teško je pretpostaviti koliko Amerikanaca danas vide procese odumiranja američkih vrijednosti. Ili koliko je njih sputano strahom da progovore protiv militarističke i diktatorske politike Buša Juniora? Propagandni plaćenici umiju nenametljivo stvoriti ambijent straha od drukčijeg mišljenja; zvanična istina je do te mjere bučna, da se pravo na mišljenje doima kao zrnce bespomoćnosti.

Totalitarni režimi oduvijek su umjeli mobilizirati tzv. ugledne intelektualce da podrže pravi put. Impresivan je spisak svjetskih umova koji su zalutali na stranu zla, što tek svjedoči da vrhunska postignuća u nauci i umjetnosti ne moraju biti garant političke zrelosti i moralne odvažnosti njihovih tvoraca.

Pedeset i osam *vodećih* američkih intelektualaca, od Francisa Fukuyame, do Samuela Huntingtona, objavilo je dokument pod naslovom *What We're Fighting For – Za šta se borimo*, čime su stali iza antiameričke politike američkog predsjednika Buša Juniora. Bilo bi logično da se intelektualizam stavlja na stranu kritičkog odnosa prema politici, ma kojoj, umjesto što pristaje da podanički služi ideologiji, pa makar ona bila i nacionalna. Tim prije što su naznake deamerikanizacije Amerike podatne za reakciju intelektualizma.

U takvom ambijentu, gdje propaganda galami o ispravnosti *novog američkog rata*, iza čega, eto, stoje i vodeći intelektualci, pojedinac–intelektualac, nema nikakvih šansi. On je suočen i sa stočnom masom frustriranih, debelih, dosad neupotrebljivih građana, koji su u *patriotskoj* legalizaciji odmazde našli teren za ispoljavanje svoje nagomilane energije zla. U premlaćivanju nedužnih američkih muslimana, čistokrvni (kršćanski) Amerikanci su našli mogućnost da budu *nacionalno korisni*. Nije problem u njihovoj destruktivnosti, već u vlasti koja je tu destruktivnost, sofisticiranim propagandnim porukama, izdigla na nivo patriotizma. U Americi bi *musliman-terrorista* mogao postati svako ko bi da misli drukčije od proklamiranog. Slobodan pojedinac postavljanjem pitanja u najblažem slučaju može

ugroziti svoju ekonomsku stabilnost, a u najtežem – dobiti smrtnu kaznu kao *saradnik Al-Kaide*.

Američki je pravni sistem preoblikovan u vojno pravosuđe, pod čijom se giljotinom može naći svako ko se bez dokaza okrivi za terorizam. Zbog globalizacije političkih odnosa, u kojoj su mnoge zemlje postale nezvanične američke kolonije, kazna može stići i svakog drugog ko se usudi da propituje, diskutira, sumnjičari krajnje ciljeve američke *antiterorističke* politike. Ljudi su krhka i konformistička bića, i otud se prije može očekivati galopiranje istoznačne svijesti, nego soliranje u slavu sopstvene propasti. Tako je bilo u svim totalitarnim ambijentima, tako je danas i u SAD-u.

Bushovo donošenje tzv. Patriot Acta je otvorena deklaracija o unutarnoj okupaciji SAD-a, pošto se tim fašističkim zakonom tajnim vojnim službama daju otvorene ruke da hapse ljude, da ih muče i iznuđuju priznanja, da ih po potrebi likvidiraju. Zapadna civilizacija se nakon srednjeg vijeka po prvi put susreće sa inkvizicijom, kao zakonskom mogućnošću da ljudsko biće bude lišeno slobode bez ikakvih dokaza, mučeno i ubijeno. Savremena historija je takve zločinačke oblike upotrebe države paradigmatiski upamtila u Staljinovoj Rusiji, a gulaga je bilo i u Jugoslaviji, Rumuniji, Albaniji, Iraku... Američki fašizam čini korak više, jer ovaj fašistički akt obznanjuje javno i to sa mašnicom *demokratije* i *borbe protiv terorizma*. Javno i sa mašnicom demokratije planeti je obznanjen i konclogor za afganistanske zarobljenike na Kubi. A upravo je američko pravosuđe bilo utemeljeno na maksimi: Niko nije kriv dok se ne dokaže.

Deklaracija američkog fašizma potpisana je 13. XI 2001., a još 3. XI u američkim se vojnim zatvorima nalazilo 1147 lica *osumnjčenih za terorizam*. Po kojoj pravnoj osnovi je američka vojska mogla hapsiti ove ljude? I, ko zna koliko je ljudi u SAD dosad progutala crna ruka američkog fašizma!?

Danas je potpuno jasno da će krvava vladavina Buša Juniora u svjetskoj historiji biti bilježena jednako kao i vladavina Adolfa Hitlera,

Josifa Staljina ili Sadama Huseina. Jedino je pitanje vremena kada će se Svijet izboriti za slobodu da takvu kvalifikaciju obznani kao općepriznatu.

VI

Sve što se događa danas, decenijama je prije sedimentirano kroz obrasce koji su odgajali terorističke odgovore, zapadnu politiku, islamofobiju, itd. Bilo bi netačno cjelokupan antiislamski ambijent na Zapadu datirati sa 11. septembrom ili sa propagandnom voljom američke Vlade. Postoje brojni primjeri da je Zapad, od političara, preko novinara, pa do običnih kršćana, živio jednu iskrivljenu sliku islama; u protivnom, ne bi se dogodilo da nakon 11. septembra uslijedi nemilosrdna satanizacija islama. Poput nabreklog čira, eksplodirala je antiislamska histerija. Taj negativni naboj prema islamu morao se godinama odgajati u kulturnom i medijskom inkubatoru, da bi sa toliko vojničke revnosti skočio na noge sa već gotovim zaključcima o *nespojivosti jedne i druge civilizacije*.

Nije se htjela razumjeti ni najjednostavnija istina – da islam ne može biti teroristički, niti teroristi islamski, samim tim što su to dva pola stvarnosne i metafizičke datosti. Islam je Dobro, a terorizam je Zlo, pa se u ime Dobra ne može govoriti Zlim. Nije se htjelo razumjeti ni da (samo)ubice sa muslimanskim imenima ne mogu biti ambasadori cjelokupnog islamskog svijeta, od država pa do pojedinaca kakvi su oni nesretnici što su nakon 11. septembra ubijani i premlaćivani u zapadnim gradovima.

To je isto kao kad bi o kršćanskom terorizmu govorili kroz ma kojeg pojedinačnog ili kolektivnog ubicu sa kršćanskim imenom. Nikada ni jedna zapadnoevropska teroristička skupina, u Sjevernoj Irskoj, Španiji ili Italiji, nije označena kao kršćanska.

Iz ovih razloga bi trebalo antiislamsku histeriju na Zapadu izmjestiti iz konteksta 11. septembra; ona ima svoju genezu koja je u

uzročno-posljedičnim vezama sa svim što se događalo, što se događa, i što će se događati. Da nije bilo takvog krstaškog razumijevanja islama, mnoga krizna žarišta u islamskom svijetu ne bi bila otvorena, niti bi se na njihovo saniranje čekalo godinama, pa i decenijama.

Muslimani su za kritičnu masu ljudi na Zapadu, latentno ili transparentno, bića niže vrijednosti. Pa čak i ako objektiviziramo slabu ekonomsku i drugu razvijenost islamskog svijeta, čak ako i ostvarimo kritički odnos prema svemu što bi u islamskom svijetu moglo biti bolje a nije – naći ćemo se pred humanističkim pravilima koja ljudska prava ne dijele po političkim, tržišnim, kulturnim i drugim mjerama.

Muslimani su, zar ne, ljudi kao i svi drugi, kao i kršćani, ali su njihovi životi i prava uvijek manje obavezivali svjetski poredak nego životi i prava kršćana. Sukob civilizacija ne može biti uzrokovan ambicijom islamskog svijeta da se bude nadređen drugima, već ambicijom Zapada da se zadrži privilegirani, nekršćanski, dehumanizirajući odnos kršćana prema ostatku Svijeta.

Korijeni tog odnosa Zapada prema islamu imaju duboko povijesno naslijeđe. Generacije kršćana su odgojene na predrasudama o sebi i ostatku Svijeta. To mišljenje može imati objektivno uporište u svemu, samo ne u humanizmu. A terorizam se rađa iz dehumanizirajućih konstanti. Ne rađa se, valjda, iz hira!

Da bi neko u životu *napredovao* do bombaša-samoubice, njegov život mora biti potpuno obesmišljen. Čime? Pa upravo odsustvom humanističkog ambijenta. Dakle, Zapad može i dalje srljati u zadržavanju ili pojačavanju aparthejdskih shvaćanja prava islamskog svijeta, ali ako se želi približiti razumijevanju terorizma, koji se javlja i među muslimanima, onda se moraju otvoriti karte sa znakom ljudskog bića. Drukčije nije moguće ni razumjeti, ni preduprijeti onaj terorizam čiji su nosioci ljudi sa muslimanskim imenima. Isto važi i za svaki drugi terorizam koji proizlazi iz očaja.

VII

Svijet nakon 11. septembra bit će drukčiji ne zbog terorističkih napada na SAD, već zato što je u svojim slabostima već sazreo da postane drukčiji. U protivnom, 11. septembar bi bio tek povod da se otvori pitanje razumijevanja terorizma, kao uglavnom očajničkog odgovora na nepravde koje vladaju svijetom. Onaj ko bi htio da u interesu mira vodi antiteroristički rat, taj bi razumio da je Svijet zreo za promjene, za suočenje sa svojom hipokrizijom, sa licemjerjem, sa različitim statusom ljudske žrtve i patnje... Taj bi razumio da se terorizam ne može pobijediti ratom, u onom semantičkom smislu u kome smo dosad podrazumijevali makar i polisemično značenje rata.

Terorizam nije sila opipljiva golim okom. On nije tek puka Al-Kaida. Ni suhonjavi Bin Laden. On je razasut po očajnim svijestima hiljade ljudi koji su zbog teroriziranja svojih ljudskih prava izgubili smisao za životom. Zašto živjeti ako je život patnja? Ali ne patnja zbog prirodnog, već patnja zbog ljudskog, dakle, izmjenjivog faktora. Između ponižavajućeg života i uzvišene smrti mnogima je u izmaku strpljenja smislenije izabrati ovo drugo. Budući da se znaju uzročnici patnje među svim napaćenim i ugnjetanim narodima, nije teško odabrati cilj.

SAD su nakon Drugog svjetskog rata instalirale i podržavale mnoge terorističke i diktatorske režime, koji su proizvodili masovna ubistva i tlačenja nevinih ljudi. U posljednjih 50 godina većina je svjetskih diktatora i krvnika bila pod patronatom SAD-a; u hladnoratovskoj podjeli Svijeta tek su oni diktatori iz komunističkog bloka bili van dometa američke administracije. Od čileanskog diktatora Pinočea, preko indonežanskog krvnika Suharta, afričkog kanibala Mobutu Sese Seko Kukuua, vijetnamskog masovnog ubice Diema, i mnogih drugih u banana-republikama, Africi i Aziji – ispisivana je beščasna međunarodna uloga SAD-a.

Proslavljenu američku demokratiju nije zanimalo kako i sa koliko nevinih žrtava vladaju njeni podanici; bilo je bitno da vladaju i da služe interesima Vašingtona. Onoliko koliko je u SAD-u bilo ljudskih i demokratskih prava, u pogledu mogućnosti da se javno izražava svoje mišljenje, o ma čemu i ma kome, što treba uvažavati kao valjan uzor, toliko je u režimima pod kontrolom SAD-a bilo staljinističkih obračuna sa elementarnim demokratskim pravima. Ta dva lica SAD-a čine konstantu novije američke političke historije.

Nakon 11. septembra ta zakamufirana konstanta postaje otvorena i bestidna deklaracija (ne)mogućnosti neovisnog, nekolonijalnog opstanka država, vlada i nacija. – *Ko nije s nama taj je protiv nas* – poručio je Buš Junior. Jednako su, bez obzira na formu, poručivali i svi drugi svjetski diktatori. U diktatorskom poimanju Svijeta postoji jedna istina, a žrtve te istine postaju svi koji bi da imaju svoje pravo na istinu. Ovom paradigmatском izjavom je Buš Junior odredio karakter nove američke politike, koja je samo koncentrat ranijih, uljudbeno upakovanih, nasrtaja na proklamiranu ravnopravnost država, nacija i ljudskih različitosti.

Diktatorski režimi koje su kroz noviju historiju podržavale SAD, ne bi mogli opstati bez materijalne i političke podrške Vašingtona, niti bi mogli sa toliko oholosti ugnjetavati ljudska bića i otvarati krugove nesreće. Otud je posve razumljivo zašto mnogi ljudi glavnog uzročnika svojih patnji vide u Vašingtonu. Neka se jedan od hiljadu ugnjetavanih odluči da patnju prekrati smrću časnijom od beščasnog života, to je posve dovoljno za postojanje terorističke opasnosti po SAD, ili ma kojeg drugog, posrednog ili neposrednog, uzročnika ljudske boli.

Zapadna javnost nema snage da razumije da je terorizam zloduh koji je stvoren konkretnom nepravdom, i jedino se da liječiti saniranjem te nepravde. On je razasut, neuhvatljiv, nepredvidljiv... Šta znači zbaciti jednu ili deset vlada za koje se sumnja da potpomažu antiamerički terorizam, kad su hiljade ljudi i nadalje spremni da individualno,

ili u grupi, ugroze sigurnost interesa SAD-a? Šta znači bombardirati Afganistan, povesti rat protiv Iraka ili Irana, petog ili desetog, kad se tu, jednostavno, ne može uloviti terorizam? Kao odgovor na patnje, može se samo proizvesti u još većim količinama. I opet neće biti smješten ni u kakvoj državi, ni u kakvoj vojnoj formaciji, već u duhu protiv kojega je svaki konvencionalni rat u startu izgubljen.

Zapad je nakon 11. septembra samo potvrdio i iskristalizirao uzročnike za pojavu terorizma. Počinjeni su koraci koji su dodatano usložnili sve ono što je već bilo i previše traumatizirano. To što je Zapad i prije islam razumijevao fobijski, netačno, zburado, kao podlogu za terorizam, uvjetovalo je mnogobrojne konflikte sa islamskim svijetom i u njemu. Zapad je pod patološkom predrasudom o svojoj *višoj civilizacijskoj vrijednosti* zapravo nagomilao kritičnu masu patnje i gnjeva u islamskom svijetu i, općenito, na Istoku. Ta tobožnja *viša civilizacijska vrijednost* Zapada bila je razlogom da se mnoga vojno-politička pitanja van zapadnog svijeta rješavaju suprotno međunarodnom pravu, te humanističkim i slobodoljubivim principima.

U posljednjih 50 godina u raznim, uglavnom proizvedenim ratovima, izginulo je milione nedužnih ljudi, ali Zapadu nije naumpalo da pokreće *Novi američki rat*. Amerika bi kao *svjetski policajac* uz prava, zar ne, trebala imati i obaveze, ali po mjeri pravdoljubivog svjetskog poretka. Istočne žrtve su u percepciji Zapada uvijek imale manju vrijednost, kao da je riječ o pomoru pingvina, a ne o ljudima, kakvi su bili i oni iz Svjetskog trgovinskog centra. Taj dvojni, hipokrizijski aršin, koji se ravnao prema tržišno-političkim, a ne prema humanističkim imperativima, prouzročio je kritičnu masu nesreće, koja je potkraj 20. stoljeća postala prijetnja onima koji su tu nesreću uzrokovali.

Do prije pola stoljeća nije se moglo govoriti o Planeti kao globalnom vojnom i političkom selu. Danas, u eri komunikacijske globalizacije, sve udaljenosti, u svim smjerovima, postale su na dohvat ruke. Mogućnost zapadnih interesa da se prostiru svim meridijanima, srazmjerna je mogućnosti ugrožavanja tih interesa. Ako su tragedije

Kambodže, Vijetnama, Palestine i dr. nekada bile udaljene od svojih uzročnika, ako su ratovi vođeni a zločini činjeni hiljada kilometara daleko od onih koji su ih kreirali ili podržavali, danas je ta razdaljina bitno smanjena samom mogućnošću višeznačne distribucije informacija.

Globalizacijska ideja, koja se rodila sa tehnološkim zbližavanjem ekonomskih i drugih udaljenosti, time dobija svoj antipod: tehnikom globalizacije koriste se i oni koji su protiv imperijalističkih nakana Zapada. Internet je ustanovljen 60-tih godina za potrebe američkog Ministarstva odbrane, kao ARPANET (mreža u razvoju), ali on je danas osnovno komunikacijsko sredstvo neprijatelja SAD, pa i samih terorista.

U kontekstu terorizma, to znači da su ciljevi i jednima i drugima, i teroristima i žrtvama, postali bliži i dostupniji. No, postoji bitna razlika između dometa jednih i drugih. Teroristi, koji su to iz očaja - vide žrtvu, dok imperijalistički teroristi nemaju božansku moć da uđu u svijest svih tih pojedinaca koji su spremni žrtvovati sebe za smrt časniju od ponižavajućeg života.

Stoga je ovakav *Novi američki rat*, u svojoj realnoj dimenziji, rat protiv duhova i sredstvo za razmnožavanje ljudske nesreće. Taj rat se hrani gnjevom povrijeđenih, kao što se antiamerička diktatura Buša Juniora hrani proizvodnjom fobija u američkom društvu.

VIII

Amerika je složno pokrenula svjetski rat, a da njena javnost uopće nije postavila ključno pitanje o ostvarivosti zadatog cilja: može li se napadom na Afganistan, Irak ili Iran, dobiti rat protiv terorizma? Zar je moguće da tolika sila zapadnog svijeta uopće ne razmatra ishod zalaganja svojih ljudskih i neljudskih potencijala? Ostavimo po strani te bučne uspavanke koje uzvikuje američki Predsjednik, a u koje zapadna javnost, na žalost, vjeruje kao Svjedoci u Jehovu; logika ukazuje da je ratovati protiv terorizma isto kao isušivati Crno more.

Globalni terorizam nije država, nije vojska, nije pojedinac, njega je nemoguće vojno locirati i neutralizirati; to je duh koji se svakog časa može pojaviti u ma kojem globaliziranom dijelu svijeta; ono što se može locirati jedino su žarišta nepravde i očaja koja proizvode terorističke odgovore na ugnjetavanja nevinih ljudi. Poglavitito muslimana.

Amerikanci ne vide ni tračak realnosti. Za njih je rat tek hollywoodski spektakl u kome uvijek pobjeđuju Sylvester Stalone i Arnold Švarceneger, koji se nikad ne vozaju u mrtvačkom sanduku. Olahko su zaboravili Vijetnam i desetine hiljada svojih besmislenih smrti. Državna cenzura je zabranila slikanje žrtava Menhetna, što je u službi šminkanja i zloupotrebe bola; krajnji cilj je ubijediti javnost da rat ne boli. U američkoj svijesti rat nisu raskomadana tijela, invalidi, suze, groblja... Hajde što su slijepi da pretpostave bol koju će nanijeti drugima, ali kako ne promišljaju o sopstvenim žrtvama?! Riječ je o strateškom projektu: Amerikanci će uljepšanom slikom rata biti uvučeni u vlastitu tragediju, a tada će već ta tragedija, kao emotivni energon, sama od sebe proizvoditi militarističku motivaciju, sve dok se ne stekne kritična masa apsurdna za shvaćanje ovoga što se sa distance može vidjeti i pretpostaviti.

Pet i po hiljada američkih života izgubljenih 11. septembra tek su početni ulog u ovom američkom *ruskom ruletu*. Za smrt ljudi u Svjetskom trgovinskom centru kriva je slabost obavještajno-sigurnosnih službi SAD-a, a tek potom teroristi. Mogao je Bin Laden zamisliti šta god hoće, ali je to neizvodivo bez američke pomoći, bilo kao izdaje ili kao nespremnosti. I za nova stradanja američkih građana bit će kriva sama Amerika, jer nema snage da se suoči sa unutarnjom odgovornošću za tragediju.

Bilo bi smisljeno da je nakon 11. septembra počeo obračun američkog društva sa američkim slabostima, a da su žrtve shvaćene kao cijena te slabosti. Umjesto toga, Amerika na oltar vlastite gluposti zalaže još hiljade američkih života. Uzalud! Jer i kad za koju godinu prođe priča o Afganistanu, Iraku, Iranu i toj lažnoj zamjeni teza o tzv.

osovini zla, Ameriku će pritiskati ista otvorena pitanja. Terorizam će biti gdje je i bio, svukud, samo će američka groblja (o muslimanskim mezarjima da i ne govorimo!) biti obogaćena besmisлом. Kad bi se o stvarnosti raspravljalo sa pozicija dijaloga, a ne sa pozicija diktatorske sile – mnogi bi životi bili spašeni.

Američka javnost, predvođena militantnim Predsjednikom, bijesno urla u slavu odmazde, tražeći da naplati živote izgubljene 11. septembra. Opsjednuti su krvlju koju valja pustiti ma kome. Zauvijek je srušen mit o američkoj nadmoći. Teroristi su od Amerike napravili tragikomediju, kojoj bi se grohotom smijali da nije preko 5000 smrti nedužnih ljudi. Do te mjere razvaljeni su centri američkog ponosa da je teško očekivati zdravu pamet. Od nekog ko je hodao kao kralj svijeta i svemira napravljen je groteskni klovn: šaka fanatičnih terorista “opalila je Americi čvoku”.

Za zdravu pamet u porazu nema ničeg poraznog ako se iz poraza nastoji izvući snaga, iskustvo, budućnost. Ali, američka je pamet oboljela mnogo prije 11. septembra, jer se odgajala u nebeskim pelenama, a ne među ovozemaljskim vrijednostima. Otuda Amerika nema snagu da poraz pretoči u pouku. Za namirivanje računa, za rat, kakav god, opredijelilo se preko 80% Amerikanca. Oni ne vide da je *novi američki rat* izgubljen samim tim što će se izgubiti toliki životi, a što se Svijet tako neće osloboditi terorizma. Izgubljen je kao i onaj vijetnamski, a o čijoj dodatnoj boli svjedoče aleje grobnica diljem Amerike, i ko zna koliko rasutih *žutih* kosti u vijetnamskoj zemlji. Ova dva izgubljena američka rata veže, nadasve, potreba američkih vlasti da na tragediji vlastitog naroda grade harizme Predsjednika i njihovih Himlera. Historija je krcata primjerima jačanja nacije na sopstvenoj, zalud prolivenoj krvi.

IX

Da li se Svijet suočava sa novim fašizmom, kakav je bio onaj koji je uzrokovao Drugi svjetski rat? Sudeći po unutarnoj okupaciji SAD-a, koja se očituje u destrukciji američkih demokratskih vrijednosti, sudeći po konstrukciji i zloupotrebi tragedije od 11. septembra 2001, sudeći po otvorenim militarističkim proklamacijama administracije Buša Juniora, sudeći po strahu koji je zavladao intelektualnim duhom i medijskim prostorom Svijeta – da, pred nama je novi fašizam.

To nije nacifašizam, koji se zasniva na etnonacionalnom konceptu, ali nije ni daleko od njega; i ovaj, američki fašizam, neprijatelje pronalazi u različitim od sebe; to znači da, ipak, kao uzor imamo idealiziranog vojnika *američkog rajha*, američke *osovine zla*; bitno je da taj vojnik nije musliman. Ili, ako jeste musliman, on je tek kvisling koji iz sluganske pozicije sudjeluje u (p)održavanju *Novog američkog rata*.

Bitnu razliku u odnosu na Hitlerov fašizam i na Drugi svjetski rat predstavlja činjenica da na Zemlji ne postoji sila koja bi se mogla suprotstaviti američkoj invaziji na slobodu Svijeta. Ko zna u šta se uzdaju vlade mnogih zemalja čiji službenici razumiju opasnost u koju je dovedeno čovječanstvo. Možda se uzdaju u protok vremena, u predsjedničke izbore u SAD, u mogućnost da opreznim porukama pokušaju sputati podivljalog američkog diktatora?! U podjednako bezizlaznoj situaciji nalaze se i unutarne i vanjske mogućnosti sputavanja američkog fašizma. Unutarnji sistem SAD-a okupiran je po uzoru na komunističke diktatorske režime, a svana ne postoji čak ni dostatna javna, intelektualna reakcija.

U današnjim orvelovskim, kafkijanskim okolnostima, teško je očekivati američki povratak američkim demokratskim i antifašističkim vrijednostima. Ako se to nekada i dogodi, vladavina Buša Juniora nužno će biti bilježena kao crna stranica američke i svjetske historije. A ako se ne dogodi...

Fatmir Alispahić

American anti-Americanism and the de-Americanization of America
WAR FOR TERRORISM

Abstract

The 11 September 2001 terrorist attacks on the USA should not have been the occasion for the world to find itself in the most profound precariousness of its entire history. A victim has the right to defend itself, but not to transmogrify itself into an avenger or even criminal. The terrorist spectacle perpetrated against the USA properly suggests an anti-terrorist, but not a militarist and Islamophobic response. Never in the history of mankind has there been so great an armed super-power as the USA today. Never before has a single state been able to conduct a military and political invasion anywhere in the world without having to be held accountable. Setting such massive force in motion under the banner of Islamophobic militarism should be seen as a danger to world peace and to a sustainable world order.